

*Тргување со
хартии од
вредност*

Прирачник за самостојно учење

Македонска берза АД Скопје

Ова е извадок од Прирачникот за самостојно учење кој е посветен на тргувањето со хартии од вредност

Тргување со хартии од вредност Прирачник за самостојно учење

Изјава за изземање од одговорност

При изработка на овој Прирачник се вложени максимални напори за обезбедување на точност и веродостојност на неговата содржина и елиминирање на сите можности од грешки. Сепак, постоењето на грешки од технички или содржински карактер не е исклучено. Затоа, информациите содржани во овој Прирачник треба да се користат единствено како насоки. Пазарите на хартии од вредност, примерите, квантитативните податоци, производите и спецификациите кои се користени во прирачникот се фиктивни. Авторите на прирачникот, Македонска берза АД Скопје и другите лица инволвирани во изработката на овој Прирачник предупредуваат дека овој Прирачник не е наменет за инвестициско и/или правно советување и ништо од неговата содржина не преставува препорака за инвестирање или тргување со хартии од вредност. Читателот треба секогаш да се советува со овластен инвестициски и/или правен советник во врска со конкретни инвестициски активности или важечките правни норми.

Иако во изработката на овој Прирачник е вложено особено внимание и се користени податоци од веродостојни извори, сепак авторите на овој Прирачник и Македонска берза АД Скопје не гарантираат за точноста и целосноста на истите.

Напомнуваме дека овој Прирачник е наменет исклучиво за информирање и едукација и дека начинот на функционирање на финансиските инструменти, институтите и разните аспекти од тргувањето со хартии од вредност кои се обработени во Прирачникот зависи од важечката правна регулатива во Република Македонија.

Прирачник за самостојно учење 'Тргување со хартии од вредност'

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

336.763(035)

РУКЕР, Рудикер
Тргување со хартии од вредност : прирачник за самостојно учење /
Рудикер Рукер и Ханес А. Такач. - Скопје : Македонска берза, 2012. -
157 стр. : граф. прикази ; 21 см

Превод на делото: Securities trading : self-study handbook /
Ruediger Rueckerand, Hannes A. Takacs. - Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-65501-0-3
1. Такач, Ханес А. [автор]. - I. Rueckerand, Ruediger види
Рукер, Рудикер
а) Хартии од вредност - Тргување - Прирачници
COBISS.MK-ID 92708106

Автори: Рудикер Рукер и Ханес А. Такач
Превод: Македонска берза АД Скопје
Издавач: Македонска берза АД Скопје

Изработката на прирачникот е финансирана од Европската банка за обнова и развој.

Авторските права остануваат на:
CAPMEX Unternehmensberatung GmbH – The Capital Market Experts
Kaiserstrasse 8/13, 1070 Vienna, Austria, E-mail: office@capmex.com

Обраќање на Главниот Извршен директор на Македонска берза АД Скопје

Добредојдовте во првото издание на Прирачникот “Тргување со хартии од вредност“ на Македонска берза АД Скопје.

Овој прирачник има за цел да Ви овозможи пристап до детални информации во врска со најзначајните финансиски инструменти со кои се тргува на берзата, вклучувајќи ги фјучерсите и опциите. Ова би требало да претставува соодветен вовед во материјата наменета за се’ поголемиот број на македонски инвеститори и корисен водич за веќе инволвираните лица во тргувањето со хартии од вредност.

Целокупниот материјал во Прирачникот е наменет да даде широк теоретски опфат на материјата поврзана со хартиите од вредност, при што се дава осврт и на термини и аспекти кои, од легислативни или од практични причини, не се во употреба во Република Македонија, а се’ со цел читателите да се стекнат со што поширока база на теоретски предзнаења. Во однос на конкретните специфики на македонската пракса, читателите треба да ја консултираат важечката законска и подзаконска регулатива во Република Македонија.

Прирачникот е во рамките на заложбите на берзата да им обезбеди на учесниците на македонскиот пазар на капитал едукативни материјали и тренинг курсеви по мерка во насока на зајакнување на капацитетите на истите во делот на тргувањето со хартии од вредност. Затоа, Македонската берза со поддршка од Европската банка за обнова и развој и конзорциумот на Виенската берза CAPMEХ, во текот на 2012 година воспостави Тренинг центар на Македонската берза, каде се нудат различни тренинг курсеви и работилници.

За подетални информации во врска со Тренинг центарот на Македонската берза, понудените курсеви и податоци за Македонската берза, пазарите на кои се тргува, котираните друштва и финансиските инструменти со кои се тргува на Македонската берза, Ве упатуваме да ја посетите официјалната интернет страница на Македонската берза www.mse.mk. Доколку пак, саката да стапите во контакт со нас, пратете е-маил на trainingcentar@mse.org.mk.

Во очекување на Вашето учество на некој од курсевите организирани од страна на Тренинг центарот на Македонската берза!

Иван Штериев

Главен Извршен директор на Македонска берза АД Скопје

СОДРЖИНА

**ОБРАЌАЊЕ НА ГЛАВНИОТ ИЗВРШЕН ДИРЕКТОР НА МАКЕДОНСКА БЕРЗА
АД СКОПЈЕ** **5****1 МАКЕДОНСКА БЕРЗА АД СКОПЈЕ** **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

- 1.1 ИСТОРИЈАТ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
- 1.2 ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКАТА БЕРЗА ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
- 1.3 ТРГУВАЊЕ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
 - 1.3.1. БЕРЗАНСКИ ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМ НА ТРГУВАЊЕ - БЕСТ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 1.3.2. РЕЖИМИ НА ТРГУВАЊЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 1.3.3. ВРЕМЕ НА ТРГУВАЊЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 1.3.4. УТВРДУВАЊЕ И ПОРАМНУВАЊЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- 1.4 ПАЗАРНИ СЕГМЕНТИ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
 - 1.4.1. ОФИЦИЈАЛЕН ПАЗАР **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 1.4.2. РЕДОВЕН ПАЗАР **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

2 ВОВЕД ВО ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

- 2.1 ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
- 2.2 ПОДЕЛБА НА ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
 - 2.2.1 ПОДЕЛБА СПОРЕД ВИДОТ НА ПРАВА **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 2.2.2 ПОДЕЛБА СПОРЕД ВИДОТ НА ПРИХОДИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 2.2.3 ПОДЕЛБА СПОРЕД НАЧИНОТ НА ПРЕНОС **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 2.2.4 ПОДЕЛБА СПОРЕД ДРЖАВАТА НА ПОТЕКЛО **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 2.2.5 ПОДЕЛБА СПОРЕД ВИДОТ НА ПАЗАР **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- 2.3 ДЕРИВАТИВНИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
- 2.4 ПРАШАЊА ЗА САМОСТОЈНО УЧЕЊЕ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

3 ОБВРЗНИЦИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

- 3.1 ВОВЕД ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
- 3.2 СТАНДАРДНИ ОБВРЗНИЦИ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
 - 3.2.1 ДЕФИНИЦИЈА **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 3.2.2 ГЛАВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБВРЗНИЦИТЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 3.2.2.1 Услови пропишани во Проспектот на обврзницата Error! Bookmark not defined.
 - 3.2.2.2 Видови на обврзници Error! Bookmark not defined.
 - 3.2.3 КОНВЕНЦИЈА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ДЕНОВИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 3.2.4 ПРЕСМЕТКА НА ПРИНОСИ КАЈ ОБВРЗНИЦИТЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
- 3.3 ХИБРИДНИ ОБВРЗНИЦИ (СО СПЕЦИЈАЛНИ УСЛОВИ) ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
 - 3.3.1 КОНВЕРТИБИЛНИ ОБВРЗНИЦИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 3.3.2 ОБВРЗНИЦИ СО ВАРАНТИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 3.3.3 ОСИГУРАНИ (ХИПОТЕКАРНИ) ОБВРЗНИЦИ И ОБВРЗНИЦИ ИЗДАДЕНИ ОД ЛОКАЛНИ
ВЛАСТИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
 - 3.3.3.1 Општ осврт Error! Bookmark not defined.
 - 3.3.3.2 Издавање на осигурани (хипотекарни) обврзници и обврзници издадени од локалните
власти Error! Bookmark not defined.
 - 3.3.3.3 Разлики од обичните обврзници Error! Bookmark not defined.
- 3.4 РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО ОБВРЗНИЦИТЕ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
- 3.5 ПРАШАЊА ЗА САМОСТОЈНО УЧЕЊЕ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

4 АКЦИИ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

4.1	КАРАКТЕРИСТИКИ НА АКЦИИТЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
4.2	КЛАСИФИКАЦИЈА НА АКЦИИТЕ	12
4.3	ВИДОВИ НА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА КАПИТАЛОТ	12
4.4	АНАЛИЗИ НА СОПСТВЕНИЧКИОТ КАПИТАЛ	13
4.4.1	ФУНДАМЕНТАЛНА АНАЛИЗА	13
4.4.2	ТЕХНИЧКА АНАЛИЗА	13
4.4.3	ПРОЦЕНКА НА ПОСТАПКИТЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
4.5	РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО АКЦИИТЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
4.6	ПРАШАЊА ЗА САМОСТОЈНО УЧЕЊЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

5 ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ 14

5.1	ИСТОРИЈА НА ИНВЕСТИЦИСКИТЕ ФОНДОВИ	14
5.2	ДРУШТВА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ	14
5.3	СТРУКТУРА НА ИНВЕСТИЦИСКИОТ ФОНД	15
5.4	ПРЕДНОСТИ НА ИНВЕСТИЦИСКИТЕ ФОНДОВИ	15
5.5	ВИДОВИ НА ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.5.1	ВИДОВИ НА ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ СПОРЕД ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ ВО КОИ ВЛОЖУВААТ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.5.2	ВИДОВИ НА ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ СПОРЕД ИНВЕСТИЦИСКИТЕ ЦЕЛИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.5.3	ВИДОВИ НА ФОНДОВИ СПОРЕД НАЧИНОТ НА ПРИБИРАЊЕ НА СРЕДСТВА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.5.4	ОСТАНАТИ ВИДОВИ ФОНДОВИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.6	ПРИХОДИ И ЛИКВИДНОСТ НА ФОНДОВИТЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.7	ТРОШОЦИ ЗА ИНВЕСТИРАЊЕ ВО ИНВЕСТИЦИСКИТЕ ФОНДОВИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.8	ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ НАСПРОТИ АКЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.9	РИЗИЦИ КАЈ ИНВЕСТИЦИСКИТЕ ФОНДОВИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.10	ПРАШАЊА ЗА САМОСТОЈНО УЧЕЊЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

6 ФЈУЧЕРСИ И ОПЦИИ 15

6.1	ПРЕДНОСТИ НА ФЈУЧЕРСИТЕ И ОПЦИИТЕ	16
6.2	ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ТРГУВАЊЕТО СО ФЈУЧЕРСИ И ОПЦИИ	16
6.2.1	ФЈУЧЕРСИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.2.2	ОПЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.3	РАЗЛИКА ПОМЕГУ ОПЦИИ И ВАРАНТИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.4	КАРАКТЕРИСТИКИ НА ФЈУЧЕРСИТЕ И ОПЦИИТЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.5	ОПФАТ НА АКТИВНОСТИ СО ФЈУЧЕРСИ И ОПЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.6	СИСТЕМ ЗА ТРГУВАЊЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.7	УЧЕСНИЦИ НА ПАЗАРОТ НА ФЈУЧЕРСИ И ОПЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.7.1	ИНВЕСТИТОРИ ВО ФЈУЧЕРСИ И ОПЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.7.2	ХЕЏЕРИ, ПАЗАРНИ УЧЕСНИЦИ КОИ ПРЕЗЕМААТ РИЗИК (ТРЕЈДЕРИ) И АРБИТРАЖЕРИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.8	КОРИСНОСТ НА ФЈУЧЕРСИТЕ И ОПЦИИТЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.9	ОСНОВНИ СТРАТЕГИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.9.1	ДОЛГА ПОЗИЦИЈА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.9.2	КРАТКА ПОЗИЦИЈА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.9.3	ДОЛГА ПОЗИЦИЈА- КУПОВНА ОПЦИЈА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.9.4	ДОЛГА ПОЗИЦИЈА – ПРОДАЖНА ОПЦИЈА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.9.5	КРАТКА ПОЗИЦИЈА – КУПОВНА ОПЦИЈА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.9.6	КРАТКА ПОЗИЦИЈА – ПРОДАЖНА ОПЦИЈА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.10	ХЕЏИНГ СТРАТЕГИИ (СТРАТЕГИИ ЗА ЗАШТИТА ОД РИЗИКОТ)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.10.1	ФЈУЧЕРС ЗАШТИТА НА КРАТКА ПОЗИЦИЈА (SHORT FUTURES HEDGE)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

6.10.2	ЗАШТИТНА ПРОДАЖНА ОПЦИЈА (PROTECTIVE PUT)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.10.3	ПОКРИЕНА КУПОВНА ОПЦИЈА (COVERED CALL)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.11	КОМБИНИРАНИ ТРГОВСКИ СТРАТЕГИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.11.1	ДОЛГА ПОЗИЦИЈА НА „ПРОТЕГАЊЕ“ (LONG STRADDLE)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.11.2	КРАТКА ПОЗИЦИЈА НА „ПРОТЕГАЊЕ“ (SHORT STRADDLE)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.11.3	БИКОВ „РАСПОН“ (BULL SPREAD)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.11.4	МЕЧКИН „РАСПОН“ (BEAR SPREAD)	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.12	РИЗИЦИ ПОВРЗАНИ СО ФЈУЧЕРСИ И ОПЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.13	ПРАШАЊА ЗА САМОСТОЈНО УЧЕЊЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

7 КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

7.1	ЦЕЛТА НА КОРПОРАТИВНОТО УПРАВУВАЊЕ	17
7.2	ЕЛЕМЕНТИ НА КОРПОРАТИВНОТО УПРАВУВАЊЕ	17
7.3	ДОБРИ ПРАКТИКИ НА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ	17
7.4	КОРПОРАТИВНОТО УПРАВУВАЊЕ И ЛОКАЛНИТЕ КОМПАНИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
7.5	ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА СТРУКТУРАТА НА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
7.6	КОДЕКС ЗА УСОГЛАСЕНОСТ И ИНТЕРНИ ПРАВИЛА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

8 ОДГОВОРИ НА ПРАШАЊАТА ЗА САМОСТОЈНО УЧЕЊЕ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

8.1	ВОВЕД ЗА ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.2	ОБВРЗНИЦИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.3	АКЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.4	ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
8.5	ФЈУЧЕРСИ И ОПЦИИ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

9 ЛИСТА НА ТЕРМИНИ **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

Дел 1: Македонска берза АД Скопје

1 Македонска берза АД Скопје

Македонска берза АД Скопје е првата организирана берза на хартии од вредност во историјата на Република Македонија чија основна дејност е да обезбеди ефикасно, транспаренто и сигурно функционирање на организираниот секундарен пазар на хартии од вредност во Република Македонија.

1.1 Историјат

Правни услови за основање на првата организирана берза на хартии од вредност во Република Македонија се создадоа со донесувањето на Правилата за условите за работа на ефективна берза во Март 1995 година од страна на Комисијата за хартии од вредност, по што беше формиран Основачки одбор кој ги презема потребните подготвителни активности за формирање на берза и до средината на 1995 година беа подготвени Елаборатот за основање и работа на Македонската берза, Статутот и Договорот за основање. На 13.09.1995 година беше одржано Основачкото собрание на Македонската берза на кое берзата беше основана како акционерско друштво кое работи на непрофитна основа, со основачки капитал од 1 милион германски марки.

Продолжува.....

Дел 2: Вовед во хартиите од вредност

2 Вовед во хартиите од вредност.....

2.1 Основни карактеристики на хартиите од вредност

Хартијата од вредност претставува доказ за сопственоста на акции, обврзници и други инструменти. Поинаку кажано, хартијата од вредност е инвестициски инструмент издаден од страна на компанија, државен орган или друга организација, што нуди доказ за долг или капитал.

✂ ПРИМЕРИ:

Обврзници: право на исплата на главнината

Акции: со-сопствеништво во корпорација

✂ ПРИМЕРИ:

Обврзници: каматни купони

Акции: исплата на дивиденда

Инвестициски сертификати: сертификати за исплата на добивка

Конвертибилни обврзници/варанти: сертификати за потврда на права

Продолжува.....

2.3. Деривативни финансиски инструменти

Деривативите се финансиски инструменти чијашто вредност е определена од цената на чинење на нешто друго (познато како основен инструмент, underlying). Претставува финансиски договор чијашто вредност зависи од очекуваните идни движења на цените на средствата со кои истата е поврзана – како на пример акции или девизи. Постојат повеќе видови на деривативи, од кои најзначајни се своповите, фјучерсите и опциите.

Продолжува.....

Дел 3: Обврзници

3 Обрзници

3.1 Вовед

Должничката хартија од вредност е писмен документ со кој издавачот се обврзува дека на сопственикот на хартијата од вредност ќе му ја исплати номиналната вредност на која гласи инструментот. Должничката хартија од вредност вообичаено се издава на период подолг од една година со основна цел прибирање на парични средства (капитал) од кредитори (заемодавци). Со оваа постапка инвеститорите всушност му даваат заем на издавачот на должничката хартија од вредност. Сликата прикажана подолу ги покажува најчесто тргуваните должнички хартии од вредност.

Продолжува.....

Дел 4: Акции

4 АКЦИИ

4.1 Карактеристики на акциите

Акциите се карактеризираат со следниве особености:

Имателот или купувачот на акции е ко-сопственик, односно тој/таа има сопственички права во акционерското друштво.

Акциите не се откупуваат; тие го преставуваат акционерскиот капитал на компанијата.

Имателот на акции има право на удел во приходите на компанијата.

Емисијата на акции служи за зголемување на капиталот на компанијата, а со тоа и зголемување на капиталната база на компанијата (зголемени фондови).....

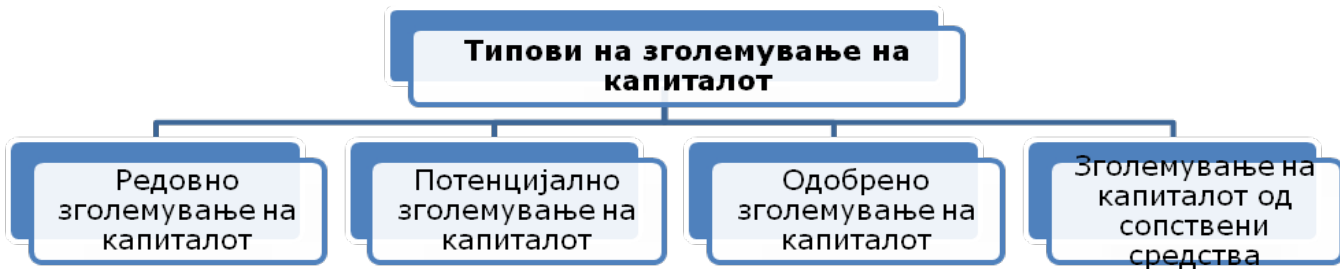
4.2 Класификација на акциите

Основните карактеристики по кои акциите се разликуваат од другите видови на инвестиции се: општо земено, акциите на нивните сопственици им даваат право на удел во приходите и средствата на акционерското друштво. Акционерскиот капитал на компанијата е составен од вкупната номинална вредност на акциите. Акциите може да бидат издадени најмалку по нивната номинална вредност.....

4.3 Видови на зголемување на капиталот

Постојат четири основни видови на зголемување на капиталот:

4.4 Анализи на сопственичкиот капитал

Цените на акциите се израз на збирот на различни фактори и извори на информации кои влијаат на формирањето на пазарната цена на акцијата. Начинот на кој учесниците на пазарот на капитал ќе реагираат зависи од нивните индивидуални проценки на информациите.

4.4.1 Фундаментална анализа

Фундаменталната анализа претставува најстара метода за проценка и предвидување на цената на акциите и се базира на верувањето дека цената на акциите е детерминирана од внатрешната вредност на акциите.....

4.4.2 Техничка анализа

Техничката анализа се фокусира на тековните пазарни активности, односно цените и перформансите на акциите.

Како резултат на тоа, техничката анализа се фокусира на следниве три области:

- ⇒ Движење на цената на акцијата на поединечни компании
- ⇒ Движење на цената на акциите на одделни сектори
- ⇒ Движење на цените на акциите на целиот пазар

Три нивоа на Техничка анализа

Ниво 1: Анализа на целиот пазар

Ниво 2: Анализа на сектор

Ниво 3: Анализа на компанија

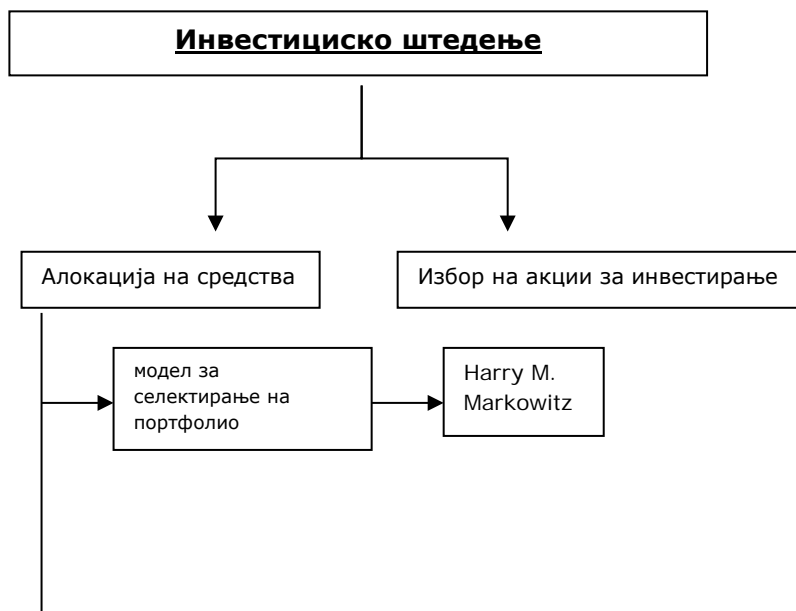
Продолжува.....

Дел 5: Инвестициски фондови

5 Инвестициски фондови

Инвестицискиот фонд или **взаемниот фонд** е професионално управувана **колективна инвестициона шема** која прибира парични средства преку јавна или приватна понуда. Прибраните парични средства инвестицискиот фонд најчесто ги инвестира во **хартии од вредност** како што се: акции, обврзници, краткорочни хартии од вредност со кои се тргува на пазарот на пари, удели во други инвестициони фондови и /или стоки. Со инвестицискиот фонд управува **друштво за управување со инвестициски фондови** кој тргува со средствата на фондот во зависност од инвестициската стратегија на фондот.....

5.1 Историја на инвестициските фондови

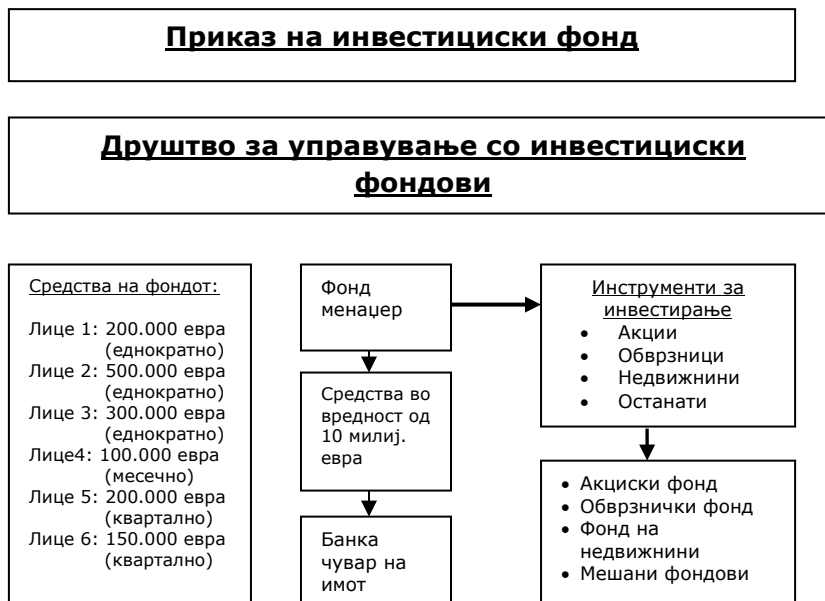

5.2 Друштва за управување со инвестициски фондови

Друштвата за управување со инвестициски фондови во своето работење го прифаќаат принципот на оптимална диверзификација на ризикот. Друштвата за управување со инвестициски фондови по пат на јавна понуда или приватен пласман прибираат парични средства, претежно од малите инвеститори, при што прибираат значителен капитал кој подоцна го користат за инвестирање во хартии од вредност или недвижен имот.

5.3 Структура на инвестицискиот фонд

5.4 Предности на инвестициските фондови

Во споредба со акциите, инвестициските фондови имаат низа предности, како на пример:

- ⇒ Инвестициските фондови се управувани од професионални портфолио менаџери кои работат за друштвото за управување со инвестициски фондови, кои имаат поголемо искуство и пристап до информации од обичните индивидуални инвеститори. Друштвото за управување со инвестициски фондови може мошне брзо да реагира на пазарните промени и може брзо да направи адаптација на инвестициското портфолио од обичниот инвеститор.

Продолжува.....

Дел 6: Фјучерси и опции

6 Фјучерси и опции

Што е фјучерс трансакција?

Идна трансакција која ја наметнува обврската на двете договорни страни за исполнување на обврските од договорот во дефиниран иден временски момент.

✎ ПРИМЕР:

Продавница за кафе има потреба од одредена количина на кафе но во наредните шест месеци очекува цената на кафето да расте. Сопственикот пак на плантажа за кафе, од друга страна, очекува дека цената на кафето во наредните шест месеци ќе паѓа. Во овој случај двете страни имаат интерес од одржување на стабилна цена на кафето.

⇒ Тие склучуваат форвард трансакција:

Продолжува....

6.1 Предности на фјучерсите и опциите

6.2 Основни карактеристики на тргувањето со фјучерси и опции

Долга позиција - going long

Ова е позицијата на учесникот во фјучерс договорот кој е обврзан да го купи основниот инструмент по цена на извршување на датумот за извршување.

✎ ПРИМЕР – GOING LONG

Г-дин Лонг очекува раст на цените во неделите што доаѓаат. Тој реагира на начин што купува фјучерс договор на индекс по денешна цена од МКД 1,300. Цената на договорот за извршување не се плаќа при склучување на договорот, туку на датумот на извршување на договорот.

✎ ПРИМЕР – КРАТКА КУПОВНА ПОЗИЦИЈА

✎ Г-дин Шорт очекува цената на одредена акција во блиска иднина да остане непроменета или да се намали. Надевајќи се дека може да извлече корист од оваа

пазарна ситуација, тој одлучува да продаде куповна опција за конкретната акција. Цената на акцијата на пазарот на капитал изнесува МКД 1,000.

📌 ПРИМЕР – КРАТКА ПРОДАЖНА ПОЗИЦИЈА

Г-дин Шорт очекува во блиска иднина да нема промени во цената на акцијата или пак цената да порасне незначително. Доклку неговите очекувања се остварат, акцијата нема да оствари профит или пак ќе забележи само мала добивка доколку ја купи во овој момент. Затоа тој се одлучува за продажба на продажна опција.

Продолжува.....

Дел 7: Корпоративно управување

7.1 Целта на корпоративното управување

Основната премиса на концептот на корпоративно управување се состои во поделба на сопственоста и контролата во рамките на компанијата. Во приватна некотирана компанија, по правило сопствениците истовремено ја извршуваат раководната и контролната функција, додека пак во јавно поседуваните компании овие функции се поделени. Ваквата поделба на функциите, во определени случаи, може да доведе до злоупотреба на интересите на акционерите (сопствениците) од страна на менаџерите во компанијата имајќи предвид дека менаџерите предност им даваат на своите лични интереси пред интересите на сопствениците.

7.2 Елементи на корпоративното управување

Добрите практики на корпоративно управување, од аспект на друштвото, се состојат од следниве три елементи:

- Етичка основа за активностите на компанијата да бидат во интерес на нејзините акционери;
- Исполнување на долгорочните стратегиски цели на нејзините сопственици за долгорочна висока профитабилност, или пак, за повисока добивка од онаа на водечките компании во индустријата или повисока добивка од просечната во индустријата и
- Усогласување со сите правни и други регулаторни барања кои се применливи за компанијата.

7.3 Добри практики на корпоративно управување

Според Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД) во која членуваат најголемите идустриски развиени земји во светот, добрите практики на корпоративно управување можат да се поделат во три основни подрачја:

- Права на акционерите;
- Еднаков третман на акционерите и
- Известувања и транспарентност.

Продолжува....

Овој прирачник за самостојно учење е подготвен од CAPMEХ во рамките на проектот “Тренинг центар на Македонската берза” финансиран од Европската банка за обнова и развој

